

Cinquanta anys de Premis «Serra d'Or»

per Josep Massot i Muntaner

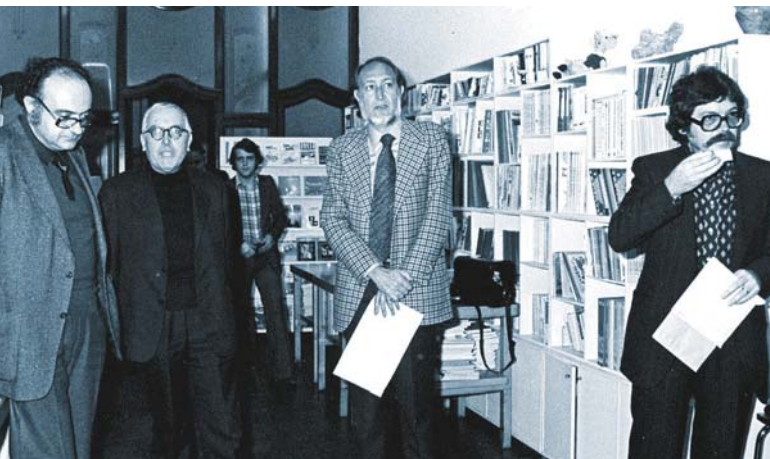
El mes d'abril de 1966, «Serra d'Or» –que havia iniciat la seva segona etapa al final de 1959– va dedicar un dossier als premis literaris catalans, en el qual va participar Joaquim Molas, que en aquells moments era un dels membres més rellevants del consell de redacció, a l'ombra, de la revista. Tot fent referència al Premi «Sant Jordi» de novel·la, Molas suggeria que fóra bo de «separar netament els mòbils comercials dels intel·lectuals» als premis literaris. «Així –continuava– proposaria de fer dos tipus de premis: uns de comercials, cuinats per les editorials, i sota la despesa i la responsabilitat d'aquestes. I uns altres, diguem-ne *oficials*, que haurien d'ésser concedits a obres ja publicades i discernits per un jurat format per crítics professionals, competents i responsables. Aquests premis *oficials*, a causa de la nostra escassa demografia i, per tant, producció literària original, haurien d'ésser concedits per torn. Un any ho podrien ésser a la millor novel·la i a la millor biografia aparegudes durant els tres anys precedents; l'any següent, als millors volums de poemes i d'assaigs; el següent, a la millor obra teatral i al millor recull de narracions. I així successivament». Aquests premis «comptarien amb unes certes garanties –d'autors, de jurats, de temps, etc.– i serien, realment, de consagració. De consagració intel·lectual i, a més, econòmica. (Potser seria una bona cosa de pensar en la possibilitat que el premi consistís, més que a amollar uns diners, a tramitar la traducció a unes quantes llengües potables. Aleshores, penso, l'obra premiada ho seria realment!)».

Mutatis mutandis, aquesta proposta és la que es va concretar al cap d'un any, a «Serra d'Or» mateix, amb uns *Premis crítica* (així en minúscula), que van aparèixer a la p. 51 del número corresponent al febrer de 1967. Un petit davantal sense signar explicava: «Amb els *Premis Crítica* [aquest cop en majúscula], SERRA D'OR ha cregut oportú d'establir anualment una llista de les obres més destacades que, durant l'any anterior, hagin estat publicades en cadascun dels gèneres

següents: poesia, novel·la, prosa narrativa, teatre i assaig». Una nota amb asterisc després del mot «teatre» precisava: «Per al premi de Teatre seran preses en consideració les obres donades a conèixer durant l'any, per mitjà de la publicació o de l'estrena». Tot seguit figuraven els veredictes corresponents a Literatura i a Assaig. Pel que fa a Literatura, un jurat de luxe, compost pels «crítics Josep M. Castellet, Joan Fuster, Joaquim Molas, Joan Triadú i Joan-Lluís Marfany, secretari», havia «establert, per encàrrec de SERRA D'OR, la relació següent de les obres que consideren més destacades entre les aparegudes durant l'any 1966». En concret, es tracta del Premi Crítica 1967 de Poesia (*Teoria dels cossos*, de Gabriel Ferrater), del Premi Crítica 1967 de Novel·la (*El carrer de les Camèlies*, de Mercè Rodoreda), el Premi Crítica 1967 de Prosa Narrativa (*El Quadern Gris*, de Josep Pla), i el Premi Crítica 1967 de Teatre («no atribuït»). Respecte a l'Assaig, «SERRA D'OR, amb els assessoraments que corresponen a l'amplitud i a la diversitat dels temes», atorgava el Premi Crítica 1967 d'Assaig a *Problemes del nostre cristianisme*, de Jaume Lorès.

Un darrer advertiment feia constar: «Els premis crítica [ara en minúscula i rodona] consisteixen estrictament en la publicació que fa SERRA D'OR de la llista dels títols escollits.»

L'arxiu de «Serra d'Or» conserva un petit dossier sobre alguns dels primers premis donats per la revista, però enlloc no hi he sabut trobar cap referència sobre els orígens d'aquesta iniciativa. Alguna vegada vaig demanar a Joaquim Molas i a Albert Manent si sabien de qui havia sortit la proposta d'aquests premis i, amb algun dubte, van arribar a la conclusió que es tractava de la conjunció de les opinions de Joaquim Molas mateix i d'un altre gran col·laborador de la secció de literatura de la revista, Joan Triadú, cosa perfectament lògica atesa la composició del jurat. Les circumstàncies de l'època –en plena dictadura franquista– expliquen igualment que els premis només consistissin –alesho-

El 1976 se celebrà per primera vegada la proclamació dels premis a la llibreria Ona de Barcelona. A la foto hi veiem Jordi Sarsanedas, Maur M. Boix, Josep M. Castellet i Jordi Úbeda. (Foto: Barceló)

Els premis Crítica de 1980 es proclamaren en un sopar al restaurant Pedralbes Paradís de Barcelona. A la foto, l'abat de Montserrat, Cassià M. Just, s'adreça als assistents a l'acte; al seu costat a la taula presidencial hi ha Miquel Coll i Alentorn, Max Cahner, Maur M. Boix i Albert Manent. (Foto: Barceló)

A partir de 1981 l'acte de proclamació se celebrà a la llibreria Ona. Aquest any Quim Monzó fou guardonat en la categoria de narració per Olivetti, Moulinex, Chaffoteaux, et Maury i Francesc Parcerisas, a qui veiem al fons de la foto, va fer un parlament sobre la situació de la literatura catalana. (Foto: Barceló)

res i durant molt de temps— en una simple menció a «Serra d'Or», sense cap acte públic ni cap propaganda especial.

El gener de 1968, p. 59, «Serra d'Or» donava a conèixer els Premis Crítica 1968. en un format similar al del 1967. L'única diferència era que el jurat —idèntic— atorgava també el premi d'Assaig (al discutit llibre de Jordi Solé-Tura, *Catalanisme i revolució burgesa*) i, com passarà sovint al llarg dels anys, ampliava la nòmina de premis. Els autors premiats continuaven essent de primera categoria: Marià Manent (poesia, per *Com un núvol lleuger*), Manuel de Pedrolo (novel·la, per *Totes les bèsties de càrrega*), Mercè Rodoreda (conte, per *La meva Cristina i altres contes*) i Baltasar Porcel (*Arran de mar*). El premi de Teatre continuava «no atribuït». El veredictes duia, excepcionalment, la data 12 de gener de 1968. Com l'any anterior —i com serà costum fins ara— hi havia també petites fotografies dels guardonats.

El gener de 1969, «Serra d'Or» tornava a repetir la fórmula del 1967: el jurat habitual donava els premis de «Literatura», amb algun canvi: poesia (*Circumstàncies*, de Pere Quart), novel·la (*Els argonautes*, de Baltasar Porcel), prosa (*A flor d'oblit*, de Marià Manent), conte (*Tots els contes*, de Pere Calders) i obres completes (al volum I —*Poesia*— de les *Obres completes* de Salvador Espriu; una nota advertia: «Només són preses en consideració les obres completes d'autors vivents i quan aquestes contenen aportacions inèdites importants»). El premi de Teatre continuava «no adjudicat». La revista, «amb els assessoraments que corresponen a l'amplitud i a la diversitat dels temes», atorgava el Premi Crítica 1969 d'Assaig a *Heretgies, revoltes i sermons*, de Joan Fuster (membre del jurat de literatura, un jurat que aleshores i sovint premiarà molts llibres publicats per Edicions 62, tot i que alguns dels seus components hi exercien funcions importants).

Els «premis crítica 1970» van aparèixer al número de «Serra d'Or» corresponent al mes d'agost (p. 39), tot i que no hi consten al sumari inicial. Seguint el model de l'any anterior, el jurat de costum dona els premis de Literatura, que correspongueren a Clementina Arderiu (poesia, per *L'esperança encara*), a Terenci Moix (novel·la, per *El dia que va morir Marilyn*), a Josep Pla (prosa, per *Notes disperses*), a Jordi Sarsanedas —redactor en cap de la revista— (conte, per *El balcó*) i a Jordi Bordas (teatre, concedit per primera vegada per *La terra es belluga*). El Premi Crítica 1970 d'Assaig és donat directament per la revista, amb els assessoraments corresponents, a *Josep Carner i el Noucentisme*, d'Albert Manent.

El 1971 és especial. El mes de juny (p. 37) es parla per primer cop dels *Premis crítica SERRA D'OR*, i per algun motiu que no conec –probablement alguna de les crisis endèmiques de la revista– hi desapareix el nom dels membres del jurat. El davantal inicial precisa: «“Serra d'Or” publica la llista dels seus Premis Crítica 1971 amb la qual pretén atreure l'atenció dels lectors cap a les obres que, segons els assessoraments rebuts, poden ésser considerades les més destacades de cadascun dels gèneres, entre les aparegudes durant l'any 1970». La llista conté els premis corresponents a novel·la (*Amb permís de l'enterramorts*, de Vicenç Riera Llorca), a contes (*Difunts sota els ametllers en flor*, de Baltasar Porcel), a prosa poètica (*Darrer comunicat*, de J.V. Foix), a poesia (*Poesia rasa*, de Joan Brossa), a memòries (*Al llarg de la meua vida*, de Ferran Soldevila), a assaig (*L'art català contemporani*, d'Alexandre Cirici) i a teatre (*Marc i Jofre o els alquimistes de la fortuna*, de Josep M. Benet i Jornet).

El juny de 1972 (p. 45), els *Premis crítica SERRA D'OR* 1972 tornen a encarrilar-se, però amb una diferència essencial i que es mantindrà a partir d'ara. Els premis de Literatura i Assaig són atorgats per un jurat parcialment nou (Josep M. Castellet, Josep Faulí, Pere Gimferrer, Maurici Serrahima i Joan Triadú) i el de teatre se'n separa i és atorgat pels crítics Joan-Anton Benach, Hermann Bonnín i Xavier Fàbregas. En aquesta avinentesa, el primer jurat premia Salvador Espriu per *Setmana Santa* (poesia), Manuel de Pedrolo per *Situació analítica* (novel·la), Tomàs i Teresa Pàmies per *Testament a Praga* (memòries) i *ex aequo* Alexandre Cirici per *Miró llegit* i Joan Coromines per *Lleures i converses d'un filòleg* (assaig). En una nota es fa constar explícitament: «Naturalment quedaven d'entrada excloses de llur debat aquelles [obres] de les quals algun d'ells [dels membres del jurat] és autor: *Introducció a la poesia de Salvador Espriu* de Josep M. Castellet, i *Marcel Proust* de Maurici Serrahima». El jurat de Teatre, per la seva banda, premia *L'ombra de l'escorpí*, de Maria-Aurèlia Capmany, «després d'una deliberació en la qual, a més de l'obra guanyadora, han estat finalistes, i així ells [el jurat] desitgen que consti, *Una croada* d'Alfred Badia, *Defensa índia de rei* de Jaume Melendres i *Homenatge a Picasso* de Josep Palau i Fabre».

El veredict dels premis aparegut al número de novembre de 1973 (p. 37) presentava alguna novetat important. En primer lloc, el jurat de Literatura i Assaig es mantenia com l'any anterior, amb l'única diferència que Maurici Serrahima hi era substituït per Albert Manent. Serrahima, segons que em consta per tradició

El 1982, el parlament sobre la situació de la cultura catalana s'encarregà a Oriol Pi de Cabanyes, que veiem al costat de Maur M. Boix, que lliura la serreta emblemàtica dels premis a Pere Gimferrer. (Foto: Barceló)

L'aparador d'Ona anuncia els Premis de 1982. (Foto: Barceló)

A partir de 1984, coincidint amb el 25è aniversari de la revista, la proclamació dels premis se celebrà en un sopar al Pedralbes Paradís de Barcelona. A la foto, la taula presidencial, on veiem –d'esquerra a dreta– Joan Granados, Antoni M. Badia i Margarit, Maur M. Boix, Max Cahner, Antoni Dalmau, Maria-Aurèlia Capmany i Jordi Sarsanedas. (Foto: Barceló)

El 1989, Pilar Rahola féu un balanç cultural de l'any força abundant i polèmic. (Foto: Barceló)

El 1990, Modest Prats va pronunciar un dels balanços culturals més recordats per la seva gran agudesia.

Miquel Tarradell i Josep Benet, membres del jurat de recerca, a l'acte de proclamació de 1991. (Foto: Barceló)

oral, s'havia retirat voluntàriament perquè pensava que el seu dietari *Del passat quan era present* podia obtenir el premi de memòries, com efectivament va aconseguir. Altres premis correspongueren a Vicent Andrés Estellés (poesia, per *Recomane tenebres*), a Terenci Moix (novel·la, per *La increada consciència de la raça*), a Josep Pla (prosa narrativa, per *El que hem menjat*), a J.V. Foix (prosa poètica, per *Tocant a mà...*) i a Joan Fuster (assaig, per *Literatura catalana contemporània*). En segon lloc, s'estableix una nova modalitat de premis, la de Recerca, en la qual, un jurat integrat per Enric Casassas, Ernest Lluch, Casimir Martí, Miquel Tarradell i jo mateix –que ja era director de les Publicacions de l'Abadia de Montserrat, però que encara no formava part del consell de redacció de «Serra d'Or»–, havia de «triare l'obra més destacada de les publicades durant l'any 1972, dins el camp de la recerca en les diverses ciències». Així com el jurat de Literatura i Assaig va adoptar el veredict per majoria –i va voler que així constés–, el de Recerca va decidir per unanimitat de premiar la tesi doctoral d'Isidre Molas, *Lliga Catalana*. Finalment, el jurat de Teatre va premiar no un llibre publicat, sinó l'espectacle *Mary d'ous*, estrenat pels Joglars a Granollers, amb muntatge dramàtic d'Albert Boadella.

Els Premis Crítica Serra d'Or 1974 foren donats a començar el mes de març (p. 33), en les tres categories establertes el 1973, que es mantindran immutables fins que, com veurem, se n'hi afegixi una quarta, la corresponent a Literatura infantil i juvenil. En aquest cas, el jurat de Literatura i Assaig –que continuà donant un veredict per majoria– era el mateix de l'any anterior, amb un únic canvi: Albert Manent hi era substituït per Joaquim Molas, potser perquè el premi d'Assaig fou atorgat a Marià Manent per *Poesia, llenguatge, forma*. Els altres premis continuaven fent variacions respecte als veredictes anteriors i correspongueren a Joan Brossa (poesia, per *Cappare*), a Oriol Pi de Cabanyes (novel·la, per *Oferiu flors als rebels que fracassaren*), a Josep Carner (llibres de viatges, per *Del pròxim Orient*) i a Aurora Bertrana (memòries, per *Memòries fins a 1935*). Per primer cop, es feia una «mentió especial» al llibre *Poemes d'Armand Obiols*. El jurat de Recerca, sense canvis, es decidí per *Barcelona i la seva història. II*, d'Agustí Duran i Sanpere, i el de Teatre, ampliat amb Joan Castells i Jaume Melendres, trià *Poesia escènica 1945-1954*, de Joan Brossa, que d'aquesta manera obtenia dos premis a la mateixa convocatòria.

Els premis de 1975 tornen a aparèixer el mes de març (p. 31). El jurat de Literatura i Assaig s'hi manté igual que el de l'any anterior, amb premis per a Vicent

A partir de 2005, el sopar de proclamació es fa a l'hotel Alimara de Barcelona i s'hi organitza una roda de premsa prèvia al sopar. A la foto, els guardonats amb el director de la revista, Josep Massot i Muntaner. (Foto: A. Galeote)

Andrés Estellés (poesia, per *Les pedres de l'àmfora*), Miquel-Àngel Riera (novel·la, per *Morir quan cal*), Manuel de Pedrolo (conte, per *Contes i narracions, II*), J.V. Foix (prosa, per *97 notes sobre ficcions poncianes*), Eugeni Xammar (memòries, per *Seixanta anys d'anar pel món*), Antoni Tàpies (assaig, per *L'art contra l'estètica*). Aquest cop hi havia també dues mencions especials, una de *Proverbis d'ací i d'allà*, de Josep Carner (poesia), i una altra de *Meditacions en el desert*, de Gaziell (memòries). El jurat de Recerca substituïa Ernest Lluch per Josep Benet, i Miquel Tarradell per Jacint Ros Hombravella, i optà per un *ex aequo* entre *El pensament econòmic a Catalunya 1780-1830*, d'Ernest Lluch –membre del jurat fins aleshores– i *Federalisme i autonomia a Catalunya 1868-1938*, de J.A. González Casanova. Finalment el jurat de Teatre, sense canvis respecte a l'any anterior, optava per «desdoblar, d'ara endavant, el Premi de Teatre en dos: l'un per a distingir el millor text dramàtic d'autor català fet conèixer mitjançant l'estrena o l'edició durant l'any; l'altre, per a distingir el millor espectacle teatral català estrenat en el mateix període, qualsevol que sigui la procedència del text». D'acord amb aquest criteri, foren premiats per unanimitat l'obra *Plany en la mort d'Enric Ribera*, de Rodolf Sirera, i l'espectacle dels Joglars *Àlies Serrallonga*.

El 1976 representa un tombant decisiu en els nostres premis. Després de la mort del general Franco, vam considerar que, tot i que la situació política era encara lluny de la normalitat democràtica, era convenient d'aprofitar-ne la proclamació per fer-ne «un acte de presència pública» de «Serra d'Or», com subratllà l'aleshores director de la revista, pare Maur M. Boix, durant un «acte senzill» que tingué lloc a la llibreria Ona de Barcelona el 24 de maig, durant el qual Jordi Sarsanedas llegí els veredictes apareguts «al número d'aquell mes, aleshores encara no distribuït», i Josep M. Castellet, «en nom dels jurats, glossà la idea que la bona qualitat dels títols premiats podia comportar un parany fent creure en la realitat d'una normalitat que

no hem pas assolit. I féu una crida als nostres escriptors i intel·lectuals, especialment als més joves, perquè donin a la nova societat catalana la plenitud de la cultura nova que mereix». Aquest acte, del qual donà una breu notícia –acompanyada d'una fotografia– el número de juny de «Serra d'Or» (p. 34), devia provocar algun enrenou, atès que el pare Boix, el 25 de maig, va escriure una carta al Secretari General del Govern Civil de Barcelona en la qual li deia: «Aunque no era precisa ninguna autorización especial para la proclamación de los “Premios Crítica” de esta revista, celebrada ayer en la librería “Ona”, por tratarse de unos premios meramente honoríficos, cúmpleme expresarle nuestra gratitud por las facilidades dadas por esa Secretaría para la citada celebración». A la p. 37 del número de «Serra d'Or» del mes de març hi ha, com de costum, la llista dels premis concedits el 1976, pels mateixos jurats de l'any anterior. Els de Literatura i Assaig van guardonar Joan Vinyoli (poesia, per *Ara que és tard*), Baltasar Porcel (novel·la, per *Cavalls cap a la fosca*), Joan Puig i Ferrer (prosa, per *Ressonàncies*), Marià Manent (memòries, per *El vel de Maia*), Joan-Lluís Marfany (assaig, per *Aspectes del Modernisme*) i Pere Quart (obra completa, per *Obra poètica*). Afegim-hi encara que per primer cop donaren un premi dedicat a la traducció, en aquest cas a Joan Ferraté per *Vuitanta-vuit poemes de Cavafis*. El jurat de Recerca va donar un premi *ex aequo* a l'*Arxiu Vidal i Barraquer. Església i Estat durant la II República Espanyola*, vol. II, a cura de Miquel Batllori i Víctor Manuel Arbeloa, i a *Eivissa cartaginesa*, de Miquel Tarradell i Matilde Font. Finalment, el jurat de Teatre augmentà els seus premis fins a tres: «millor text dramàtic d'autor català» (a *Teatre complet*, vols. I i II, de Joan Brossa), «millor espectacle teatral català» (a *La Setmana Tràgica*, dirigit per Lluís Pasqual), i «major contribució a la vida del teatre català» (a Martí Olaya).

El mes d'abril de 1978, «Serra d'Or», p. 68, es disculpava per un fet insòlit: «Per raons organitzatives que l'explicació no excusaria, els premis crítica “Serra

d'Or" 1977 no havien estat proclamats fins ara. De fet, l'any passat només s'havia reunit el jurat de teatre, i el seu veredict, en espera dels altres, havia romàs inèdit.– Enguany, i amb el desig de restablir la continuïtat involuntàriament interrompuda, ha semblat oportú de demanar als jurats –llevat, és clar, del de teatre– que examinessin la producció dels anys 1976 i 1977 i atorguessin així els premis crítica "Serra d'Or" 1977 i 1978, i això fins i tot per a la literatura infantil i juvenil, ara inclosa per primera vegada». Aquesta anomalia devia ésser deguda a la crisi que va produir dins el consell de la revista l'arribada d'una nova conjuntura política, superada gràcies a noves incorporacions i a la decidida voluntat de Publicacions de l'Abadia de Montserrat de no interrompre la trajectòria d'una revista tan consolidada i que exercia una funció que ens semblava imprescindible. No vull cansar el lector amb l'enumeració de la llarguíssima llista del veredict dels diversos jurats, que ocupa les pàgines 68-70 del número esmentat. Recordaré només que el jurat de Literatura i Assaig era el mateix dels anys anteriors, igual que el de Teatre, mentre que el de Recerca substitueix Josep Benet per Ernest Lluch i Casimir Martí per Miquel Tarradell (cal tenir en compte que el premi de 1977 va correspondre a *Barcelona a mitjan segle XIX*, redactat precisament per Benet i per Martí). El nou premi de Literatura infantil i juvenil tenia un jurat en bona part relacionat tant amb la revista «Tretzevents» com amb «Serra d'Or», editades totes dues per les Publicacions de l'Abadia de Montserrat. Es tractava d'Aurora Díaz-Plaja, Martí Olaya, Teresa Rovira, Manuel Sayrach i Maria-Eulàlia Ventalló. No puc deixar d'esmentar que hi foren premiats Montserrat Ginesta, futura directora de «Tretzevents» i gran col·laboradora de Publicacions de l'Abadia de Montserrat, Jordi Sarsanedas i Oriol Vergés, tant l'un com l'altre molt relacionats amb l'editorial. Tampoc no puc oblidar que el jurat de Teatre va premiar –com tantes altres vegades– un muntatge teatral que havia donat lloc a molta polèmica i a molts problemes, *La torna*, dels Joglars. Els mitjans de comunicació es feren ressò d'aquests premis, com ja havien fet dos anys abans, i com farien cada cop més a partir d'aleshores.

El 1979, «Serra d'Or» publicà puntualment els seus premis al número de març, p. 39, sense cap modificació en els jurats, llevat del de Teatre, en el qual Joan Castells i Jaume Melendres eren substituïts per Gonçal Pérez de Olaguer i per Joaquim Vilà i Folch.

El 1980, els premis no foren proclamats fins al número de maig de «Serra d'Or» (pp. 28-29), i foren

lliurats el 20 del mateix mes, en un sopar celebrat al Pedralbes Paradís, del carrer Manuel Girona de Barcelona, durant el qual prengueren la paraula l'abat de Montserrat, Cassià M. Just; el conseller adjunt a la Presidència, Miquel Coll i Alentorn; el conseller de Cultura, Max Cahner, i el P. Maur M. Boix. S'hi mantingueren els mateixos jurats de 1979. En els comentaris apareguts a la premsa, es féu observar que aquell any el jurat de Literatura i Assaig no havia atorgat el premi de novel·la, cosa que no havia passat mai ni tornaria a passar en endavant. Es destacava també que Josep Pla hi havia estat guardonat per cinquena vegada, xifra superada encara per Marià Manent, que hi rebé el seu sisé guardó. «Serra d'Or» mateix donà notícia d'aquesta *Proclamació dels Premis Crítica "Serra d'Or" 1980* al seu número de juny (p. 21), amb un parell de fotografies, que permeten de conèixer les persones que seien a la taula de presidència, entre les quals hi havia també Albert Manent, aleshores director general d'Activitats artístiques i literàries, i sobretot ens fan saber que, per primer cop, cada guardonat va rebre una petita serra –inicialment de plata daurada, i a partir de 1991 d'or–, obra dels orfebres Capdevila. El text, redactat sens dubte per Jordi Sarsanedas, feia constar que ja el 1976 s'havia considerat oportú de proclamar els premis «en un acte modest que se celebrà en una llibreria», amb la finalitat d'«establir contacte amb els altres mitjans de comunicació perquè ajudessin la revista a eixamplar l'abast de la difusió dels veredictes», i que «enguany» (1980), «quan l'ambient de la nostra vida col·lectiva ha pogut millorar sensiblement, hom ha considerat adient de reprendre aquesta idea amb un xic més de solemnitat, proclamant els Premis durant un sopar, al qual assistiren, amb els autors guardonats i els membres del jurat, representants dels mitjans de comunicació i de les cases d'edició i algunes personalitats de la vida pública».

D'aleshores ençà s'institucionalitzà, seguint el mateix model, el lliurament anual dels premis, que els primers anys consistí en un acte celebrat a la tarda, a la llibreria Ona, i després durant molt de temps es convertí en un sopar similar al de 1980, primer al mateix restaurant Pedralbes Paradís i després a l'Hotel Alimara. Els premis de 1981 aparegueren al número de març de «Serra d'Or» (pp. 16-17) i se'n féu la «proclamació» a la llibreria Ona el 25 d'aquell mateix mes, segons una breu nota, acompanyada d'una foto, que sortí a la revista del mes de maig (p. 27). S'hi repartiren les «serretes» que des de l'any anterior es convertiren en un guardó d'un gran valor simbòlic per a tots els qui

L'any 2009, per a commemorar els cinquanta anys de «Serra d'Or», es va fer una celebració especial. Al vestíbul on es feia l'aperitiu es va muntar l'exposició fotogràfica «Serra d'Or 1959-2005». Josep Cuní va presentar un acte en què es va poder veure un vídeo que recollia en pocs minuts la història de la revista; el sopar va ser amenitzat per un quartet de corda. (Fotos: Tina Bagué)

l'anaren rebent, i Francesc Parcerisas hi féu «un parlament sobre la situació general de la nostra literatura –publicat després a “La Vanguardia”, el 2 d'abril– en el qual, “davant les vexacions recents i els trencacolls futurs”, propugnà la necessitat de donar per closa una etapa de legítima “literatura d'urgència” i la necessitat d'una tasca d'afermament i d'enriquiment “amb ànsia d'universalitat” fonamentada en l'esforç i el rigor que ha de permetre a cadascú de donar, si no l'obra mestra, “l'obra honorada i exigent”». Precisament Francesc Parcerisas s'havia incorporat aquell any, juntament amb Àlex Broch, al jurat de Literatura i Assaig, en el qual substituïen Joaquim Molas i Pere Gimferrer. Als altres jurats no hi havia cap canvi respecte al 1980.

Els premis de 1982 aparegueren igualment al

número de març de «Serra d'Or» (pp. 32-33). El jurat de Recerca, iniciant un costum que es va consolidar, va premiar una obra de «ciències» i una altra d'«humanitats», i hi va afegir un premi nou «de traducció d'obres d'investigació relatives als Països Catalans», atorgat aquell any a Robert I. Burns, que continua amb el nom de «Catalanística». Al jurat de Literatura infantil i juvenil, Teresa Rovira fou substituïda per Carme Ribé. La proclamació d'aquests premis es va fer el 25 de març a la llibreria Ona, amb un parlament d'Oriol Pi de Cabanyes «sobre la situació actual de la nostra cultura», un tema que serà encarregat al llarg del temps, primer a algun intel·lectual destacat i més endavant a algun dels premiats de l'any.

El 1983 el lliurament de premis torna a endarre-

Des del 2012, l'acte de proclamació se celebra a les dotze del migdia al Palau Moja de Barcelona. (Foto: Tina Bagué)

rir-se. Els veredictes corresponents apareixen al número de maig de «Serra d'Or» (pp. 22-23), amb jurats idèntics als del 1982. La «proclamació» dels premis va tenir lloc un cop més a la llibreria Ona, el 25 de maig i hi va fer «un breu parlament», amb «algunes reflexions sobre literatura i llengua», Josep M. Llompart.

A partir del 1984, tot coincidint amb el vint-i-cinquè aniversari de «Serra d'Or», els premis de la revista tornen a lliurar-se sense interrupció durant un sopar al Pedralbes Paradís, fins que el 2005 passen a l'Hotel Alimara, on continuaran fins al 2011 inclusivament. Els veredictes corresponents al 1984 van sortir a «Serra d'Or» el mes de març (pp. 39-40), sense cap variació en els jurats. Els del 1985 van aparèixer igualment el mes de març (pp. 32-33), amb els premis i els jurats de costum, llevat que al de Literatura infantil i juvenil Carme Ribé fou substituïda per Josep Duran. Aquell any el jurat de Teatre premià Els Comediants i La Fura dels Baus, que, com ha passat moltes altres vegades, van expressar sorollosament la seva satisfacció durant el sopar corresponent. El 1986 els premis apareixen també al número de març de «Serra d'Or» (pp. 42-43). El jurat de Teatre perd dos dels seus components, Hermann Bonnín i Xavier Fàbregas, aquest darrer mort no feia gaire, per la qual cosa va rebre pòstumament el premi

a la millor aportació «en el terreny de la investigació, de la crítica i de la promoció de les arts de l'espectacle i de les manifestacions parateatrals a Catalunya».

Un cop més, el març de 1987 «Serra d'Or» publicà els veredictes dels premis de la Crítica (pp. 38-39). Cal assenyalar-hi un reforç del jurat de Teatre, augmentat per Francesc Burguet i Ardiaca i per Joan de Sagarra. Igualment, el número de març de 1988 n'incloua els veredictes (pp. 28-29), sense cap variació. El març de 1989 conté també els veredictes dels premis (pp. 32-33), amb un parell de variacions als jurats: al de Literatura i Assaig, Josep M. Castellet és substituït per Isidor Cònsul, i al de teatre, Joan de Sagarra és substituït per Joan Casas. Els premis corresponents a 1990 sortiren igualment al número de març de «Serra d'Or» (pp. 34-35) i hi podem observar diverses modificacions als jurats: al de Literatura i Assaig, els veterans Francesc Parcerisas i Joan Triadú són substituïts per Margarida Aritzeta i Julià Guillamon, i al de Recerca, jo mateix —que m'hi sentia incòmode perquè massa sovint tenia relació directa o indirecta amb els llibres que podien ésser triats— deixo el lloc a Josep Benet, tot i que vaig continuar assessorant el jurat en temes d'història de la literatura i sobretot en el que feia referència al premi de catalanística.

El 1991 continua la tònica de publicar els veredictes el mes de març, amb la finalitat de donar-los a conèixer abans de la Festa del Llibre, atès que en aquell moment «Serra d'Or» acostumava a aparèixer al final de cada mes o fins i tot al començament del següent. Els hi trobem, doncs, a les pp. 44-45, sense cap variació respecte als jurats. Constatem el mateix al número de març de 1992 (pp. 32-33), amb l'única excepció que Margarida Aritzeta deixa el jurat de Literatura i Assaig, i hi és substituïda per Ramon Pla i Arxé. El número de març de 1993 ens duu també els veredictes dels premis de la Crítica (pp. 38-39). Hi trobem algunes variacions als jurats: al de Literatura i Assaig, Ramon Pla i Arxé és substituït per Dolors Oller, i al de Teatre desapareix el nom de Joan Casas, que significativament aquell any obté el premi al millor text de teatre català. El març de 1994 de «Serra d'Or» conté també els veredictes dels Premis Crítica (pp. 56-57), amb canvis al jurat de Recerca, on Jacint Ros Hombravella és substituït per Jordi Castellanos. A partir d'ara, aquest jurat institucionalitza els tres premis que continuen vigents actualment: Recerca en humanitats, Recerca en altres ciències i Catalanística.

El 1995 introdueix novament canvis en els jurats dels premis. Els veredictes, apareguts al número de març (pp. 40-41), permeten de constatar que, al jurat de Literatura i Assaig, Julià Guillamon és substituït per Vicenç Llorca, que al de Recerca, Jordi Castellanos i Miquel Tarradell són substituïts per Joan B. Culla i Manuel Jorba, i que al jurat de Teatre s'hi afegeix Frederic Roda i Pérez. El 1996, els veredictes dels premis,

apareguts al número d'abril de «Serra d'Or» (pp. 62-63), assenyalen importants canvis en alguns jurats. Al de Literatura i Assaig, Vicenç Llorca i Dolors Oller són substituïts per Marta Nadal i Agustí Pons, mentre que el de Literatura infantil i juvenil, totalment renovat, és compost per Mònica Baró, Montse Ginesta, Teresa Mañà, Josep Molist i Núria Ventura. El 31 de març de 1996, el crític literari Josep Faulí, sempre amatent als aniversaris, va publicar al diari «Avui» un article titulat *Trenta anys d'uns premis diferents*, reproduït a «Serra d'Or» el juny del mateix any, p. 42, en el qual glossava –amb el seu coneixement de primera mà– la transcendència d'uns premis dels quals havia estat jurat des de molt aviat, i en recordava els aspectes positius, sense oblidar alguna dura polèmica a què havien donat lloc, com quan Maria-Aurèlia Capmany va considerar una ofensa a tots els novel·listes de Catalunya el fet que –com ja hem assenyalat– una vegada no es va atorgar cap premi de novel·la. Igualment, a la festa de lliurament dels premis celebrada la nit del 27 de març, Ricard Torrents va pronunciar un vibrant *Brindis en ocasió dels Premis Crítica «Serra d'Or» 1966*, publicat igualment al número de juny, pp. 43-44.

El 1997 els veredictes dels premis tornen a aparèixer al número d'abril de «Serra d'Or» (pp. 42-43), com és més aviat habitual a partir de 1996, atès que aleshores la revista fa un gran esforç per avançar la seva aparició al començament de cada mes. Als jurats hi ha un únic canvi al de Recerca, en el qual Ernest Lluch és substituït per Jordi Castellanos. A partir d'aquest any,

NOVETAT

BIBLIOTECA
ABAT
OLIBA

Gramàtica històrica de la llengua catalana

MAR BATLLE, JOAN MARTÍ I CASTELL, JOSEP MORAN,
JOAN ANTON RABELLA

Aquesta gramàtica recull i integra les aportacions més significatives en la matèria a partir de les gramàtiques històriques, avui ja clàssiques, de F. de B. Moll i d'A.M. Badia i Margarit, però tenint en compte sobretot els treballs més significatius posteriors, com els de J. Coromines i els de J. Gulsoy, a més de les publicacions dels mateixos autors.

Publicacions de l'Abadia de Montserrat Tel. 93 245 03 03 · comanda@pamsa.cat · www.pamsa.cat

la revista s'ha anat fent ressò anualment, d'una manera més extensa, de la festa del lliurament pels premis –en aquest cas, al mes de maig, pp. 24-26, amb fotografies adequades i parlaments diversos segons les circumstàncies, cosa que ens permet de referir-nos-hi una única vegada, a fi de no allargar excessivament aquesta crònica ja prou feixuga.

Els veredictes dels premis de 1998 foren donats al número d'abril de «Serra d'Or» (pp. 30-31), amb una modificació respecte a l'any anterior: Joaquim Vilà i Folch, membre del jurat de Teatre, traspasat l'octubre de 1997, fou substituït per Francesc Massip. Els de 1999 sortiren igualment el mes d'abril (pp. 82-83), amb alguns canvis al jurat de Literatura i Assaig, en el qual Josep Faulí i Agustí Pons foren substituïts per Sebastià Alzamora i Vicenç Llorca. Encara el mes d'abril de 2000 (pp. 38-39) trobem els veredictes dels premis de l'any, sense cap variació pel que fa als jurats, llevat de la substitució d'Enric Casassas per Manuel Castellet al de Recerca. Els premis de 2001 continuen al número d'abril de «Serra d'Or» (pp. 30-31), amb diversos canvis als jurats: al de Literatura i Assaig, Isidor Cònsul és substituït per Lluïsa Julià; al de Teatre hi ha dues noves incorporacions, Joan Casas i Jordi Coca, i al de Literatura infantil i juvenil Montse Ginesta –premiada aquell any– és substituïda per Montserrat Franquesa.

El 2002, els veredictes dels premis tornen a sortir al número de «Serra d'Or» d'abril (pp. 34-35), amb petites variacions als jurats: el nom de Jordi Coca desapareix del de Teatre, i Montse Ginesta torna al de Literatura infantil i juvenil. Els mateixos jurats atorguen, sense novetats, el premi de 2003, apareguts igualment el mes d'abril (pp. 26-27). Als veredictes del 2004, apareguts al número d'abril (pp. 14-15), hi ha dos canvis als jurats: al de Recerca, Josep Benet és substituït per Santiago Riera Tuèbols, i al de Literatura infantil i juvenil, Teresa Duran –premiada aquell any– és substituïda per Joan Portell.

Com ja he assenyalat abans, a partir del 2005 el lliurament de premis es va celebrar fins al 2011 a l'Hotel Alimara. Els veredictes corresponents van sortir al número de «Serra d'Or» d'abril (pp. 12-13), sense canvis als jurats. El 2006, els veredictes van aparèixer igualment al número d'abril (pp. 22-23) i als jurats hi hagué un sol canvi: al de Recerca, Jordi Castellanos fou substituït per Jaume Aulet. El 2007, en canvi, trobem els veredictes el mes de maig (pp. 24-25), sense cap modificació respecte a l'any anterior. El 2008 els jurats continuen essent els mateixos i els seus veredictes sortiren el mes d'abril (pp. 62-63). En canvi, el 2009 hi ha

dos canvis al jurat de Teatre, d'acord amb els veredictes publicats el mes d'abril (pp. 22-23): Joan Casas i Gonçal Pérez de Olaguer són substituïts per Juan Carlos Olivares i Núria Santamaria. No hi ha cap canvi als jurats de 2010, els veredictes dels quals surten el maig (pp. 52-53), però el 2011 Vicenç Llorca és substituït per Vinyet Panyella al jurat de Literatura i Assaig (els veredictes corresponents surten al número de maig, pp. 38-39).

A partir del 2012, la crisi econòmica que afectava tot el país i que repercutia d'una manera especial sobre les editorials i les revistes, ens va obligar a suprimir el sopar habitual, dignament substituït per un acte celebrat a última hora del matí a la Sala del Vigatà del Palau Moja, llevat de l'any 2014, que, per raons pràctiques, vam haver-ho de fer al Palau Robert. Els veredictes de 2012 van sortir al número de maig de «Serra d'Or», sense cap canvi als jurats. El 2013 hi ha un canvi al jurat de Teatre, en el qual Anna Pérez Pagès substituïx Àlex Broch, d'acord amb els veredictes publicats el maig (pp. 36-37). El 2014 hi ha noves modificacions als jurats, d'acord amb els veredictes apareguts igualment el mes de maig (pp. 26-27): al jurat de Literatura i Assaig, Josep M. Ripoll substituïx Sebastià Alzamora, i al de Recerca, Joandomènec Ros substituïx Manuel Castellet. Finalment, el 2015 no hi ha cap modificació, i als veredictes publicats el mes de maig (pp. 28-29) es mantenen tant els jurats com els premis concedits, que els darrers anys han estat sistematitzats per mirar d'evitar les vacil·lacions que s'hi havien anat produint (establiment d'un nombre determinat de premis, supressió de premis *ex aequo* i de mencions especials).

A empenes i rodolons, hem passat cinquanta anys molt importants per a la cultura i per a la vida de Catalunya i de la resta de terres catalanoparlants, que sempre han estat molt presents als nostres premis. El balanç de conjunt que en podríem fer és àmpliament positiu i hem d'agrair als jurats la tasca que han anat fent –amb una independència absoluta– i als premiats l'interès que han tingut per fer-se presents als actes de lliurament, on hem pogut constatar de moltes maneres la il·lusió que els feia rebre un guardó que no havien demanat i que des d'un punt de vista material consistia només en una serreta d'or. Esperem que tant nosaltres com els nostres successors podrem continuar aquesta iniciativa, amb la mateixa serietat, el mateix esperit de servei al país i el mateix sentit de responsabilitat que fins ara.